

TANÍTÓI KÉZIKÖNYV

NT-98649 – ÁBRÁZOLÁS-ALAKÍTÁS 1.

A kézikönyv a Széchenyi 2020 Fejlesztési program Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Programjának EFOP-3.2.2-VEKOP-15-2016-00001 számú, A köznevelés tartalmi szabályozóinak megfelelő tankönyvek, taneszközök fejlesztése és digitális tartalomfejlesztés című projektje keretében készült. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Szerző

Koromné Beck Zsuzsanna

Szerkesztő

Korom Pál

Olvasószerkesztő

Marsi Mónika

Sorozatterv, tipográfia

Takács Brigitta

Tördelés

Cseh Krisztina

© 1. kiadás, 2019

© Eszterházy Károly Egyetem – Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet, 2019

Raktári szám: NT-98649/K

Eszterházy Károly Egyetem – Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet

1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

www.ofi.hu

Felelős kiadó

dr. Liptai Kálmán rektor

TARTALOMJEGYZÉK

1. A TANKÖNYV KONCEPCIÓJÁNAK BEMUTATÁSA.....	4
2. A TANKÖNYV ÉS A LECKÉK SZERKEZETÉNEK BEMUTATÁSA	8
3. A LECKÉK FELDOLGOZÁSA	11
4. AJÁNLOTT SEGÉDANYAGOK, SZAKIRODALOM	32

1. A TANKÖNYV KONCEPCIÓJÁNAK BEMUTATÁSA

Bevezetés

A kézikönyv a 2012. évi Nemzeti alaptanterv és az érintett kerettanterv alapján készült Ábrázolás-alakítás tankönyv segédanyaga. A kézikönyv segít eligazodni az adott témakörhöz tartozó szerzői szándékok világában. Ötleteket nyújt az adott anyag feldolgozásához. Tanácsai mögött viszont az a felismerés áll, hogy a konkrét tevékenységi formákat és tennivalókat mindig a tanulók előismeretei, már megszerzett tapasztalatai, képességei, az órai szorgalmuk, kitartásuk és figyelmük, valamint motiváltságuk határozza meg. A csoportos munka mellett is fontos az egyéni igények és képességek figyelembevétele, az egyéni differenciálás. A tantárgy segíti, hogy a tanulók minél szélesebb körben szerezzenek tapasztalatokat különféle anyagokról, eszközökről, melyek az önkifejezésüket nonverbális-manuális úton tárgyalták. A tantárgy lehetővé teszi, hogy a tanulók megismerjék az ábrázolás-alakításhoz szükséges eszközöket, képesek legyenek felismerni a művészeti értékeket, és fokozza a tanulók érdeklődését a művészetek iránt.

A tankönyv megfelelése a kerettantervi elvárásoknak

A tankönyv az egyéni bánásmód elvének megfelelően az alkotótevékenységeken keresztül biztosítja a tanulók személyiségének harmonikus fejlődését.

Többek között a tankönyv feladatainak a segítővel való közös megoldásai során fejlődik a tanuló együttműködési képessége. A projektmunkák, a csoportos foglalkozások és az erőforrások közös használatának rendje segítenek a helyes közösségi magatartás kialakításában. Meg kell várni egymás tevékenységét, takarítanunk kell magunk után, vagy a munkamegosztás nevében egymás után is, a használt eszközöket tisztogatás után vissza kell tenni a megfelelő helyükre, hogy más is használhassa. Ezen kis apró mindennapi gesztusok révén, a rendszeres másokra odafigyelés mintájával a szociális készség is fejlődik.

A tankönyv feladatai sokrétűek, változatosak és érdekesek. Például a színezés koncentrációt igénylő, ismétlődő gyakorlása közé izgalmas színes feladatok kerülnek, melyek után jólesik akár a vonalon belül maradásra ügyelés is. A folyamatos motiváció és az érdeklődés fenntartásának igyekezete nem öncélú, hanem a szerzői szándék szerint így valósul meg a jól működő funkciók fejlesztése és a hiányosan működő képességek korrekciója.

Az anyagok viselkedésének megfigyelési és megtapasztalási feladataival, a tevékenységek előzetes megterveztetésével és következetes kivitelezési igényével a tankönyv segít „minél nagyobb mértékben előkészíteni az önálló vagy támogatott életvezetés lehetőségét, kialakítani a környezethez való kötődés igényét, a közösségi alkalmazkodást és elfogadást, törekedve az önérvényesítéssel és önálló döntési képességgel rendelkezés kialakítására, a tanuló felkészítésére a lehető legeredményesebb társadalmi integrációra”.

A tankönyv kiemelt figyelmet fordít a tanulók azon kompetenciáinak a fejlesztésére, amelyekre a tanulóknak az iskolai oktatás után szükségük lehet. Például:

A tanuló erkölce fejlődik azáltal, hogy az ábrázolás-alakítás tevékenységgel egyre mélyebben meg tudja fogalmazni és ki tudja fejezni érzéseit, gondolatait. Az alkotótevékenység révén megismeri és meg is tudja jeleníteni a környezete számára a személyiségében rejlő pozitív tulajdonságokat. Az alkotói folyamat során megfelelően viselkedik, elfogadja környezetét, társait, és betartja a szabályokat (máskülönben az alkotás folyamata megszakad, amely a tantárgy személyessége és érdekessége, gyermekek számára vonzó volta miatt szinte csak valami komolyan veendő probléma miatt lehetséges. Ilyenkor érdemes a probléma után járni.) Az alkotási folyamat bizonyos mértékű kitárulkozással jár, az alkotó személy kockáztatja, hogy a külvilág megtudhat róla dolgokat, és így megbánhatja, vagy félreértik a közlési szándékát, rossz vélemény alakulhat ki róla, stb. A tanuló éppen a gyakorló alkotókritika-élményein keresztül válhat alkotást mélyen értékelő, nem bántó szándékú kritikussá. A fent említett okok miatt az alkotási folyamat belső feszültséggel jár, ennek a feszültségnek a rendszerszerű kezelése növeli az együttműködés, a megértés és a türelem képességét.

A tankönyv feladatainak egy része a vallási és nemzeti ünnepekre való készülődéssel, illetve az azokhoz tartozó gondolatok feldolgozásával foglalkozik. A tanórákon művészi eszközökkel megjelenő nemzeti öntudat és a hazafias nevelés által „a tanuló érdeklődik környezete és lakóhelye szokásai iránt, ismeri a legfontosabb nemzeti ünnepekhez köthető hagyományokat, képességeihez mérten bekapcsolódik az ünnepi megemlékezésekbe. Fokozatosan megismeri a szülőföld, a haza legfontosabb értékeit, megismeri környezetében előforduló szimbólumait.”

A tanuló az alkotási folyamat során döntések meghozatalára kényszerül, ráadásul sokszor végleges, nem megváltoztatható döntésekre – ha egy területet valamilyen színűre festett, akkor később már azon nem tud változtatni, hiába jön jobb ötlet, az a felület már olyan színű marad. Ezekért a döntésekért felelősséget kell vállalni, a munkát folytatni kell, különben a mű befejezetlen marad, nem születik meg (és valahol ez is egy döntés, amelyért a kudarcélmény súlyos „felelőssége” az ár).

A projekt- és csoportmunkák során a „tanuló megtapasztalja saját személyét, bekapcsolódik társas foglalkozásokba. Megtanulja a helyzeteknek megfelelő kapcsolatokat megteremteni környezetével, cselekedeteit kontrollálni, képes a kapcsolatokban a közeledés és a távolságtartás egyensúlyának és szükségességének megválasztására. Konfliktusait önállóan vagy segítséget kérve próbálja megoldani. Megtanul választani a lehetőségei közül, képessé válik korlátai felismerésére, megismeri az adekvát segítségkérés módszereit. Megismeri a nemi szerepekkel kapcsolatos alapvető társadalmi elvárásokat és a biológiai működés elemeit.”

A feladatok egy részénél, mint amilyen a nyári élmények feldolgozása, az anyák napi vagy karácsonyi készülődés, valamilyen ajándékkészítés során tudatosan a tanuló minél nagyobb önállóságú közreműködésének fontossága önmaga ellátásában, hogy ismerje a

családi élet szerepeit, feladatait. Az alkotófolyamat során a tanuló óhatatlanul bensőséges viszonyba kerül a segítőkkel, így képességeihez mértén elfogadja és kéri a személyi segítők tanácsát a magánéletben adódó problémahelyzetek megoldásához.

Az ábrázolás-alakítás tantárgy műveletei kémiaiilag előállított festékekkel, gyurmákkal, többé-kevésbé veszélyes szűrő és vágó eszközökkel történik, így a tanuló ezek használata során gyakorlati szinten megtanulja a veszélyes helyzetek felismerését és elkerülését. A tanuló megtanulja a keletkező hulladékok megfelelő kezelését is, alkalmazva például a szelektív hulladékkezelést, az újrafelhasználás és a hulladékhasznosítás gyakorlati technikáit.

A tanuló az alkotás során a munkatevékenységekhez hasonló módon dolgozik, kialakítja a megfelelő, minél kevesebb veszéllyel járó, a fényviszonyokat minél jobban kihasználó, a „szerszámokat” praktikusán elrendező munkakörnyezetet, a mások munkájára is tekintettel levő, együttműködő „munkahelyi viszonyokat”. Megismeri önmaga képességeit, saját „erősségeit”, korlátait, így a feladatok elvégzése során a pályaorientációban is jelentős segítséget kap.

Megfelelő segítői kommunikációval a tanulóval megismertethető a valóság, hogy az alkotói, különösen a művészi tevékenység igen költséges, különösen a jó minőségű eszközök, festékek, papírok nagyon drágák. Ennek elmagyarázása motiválttá teheti a tanulót a pazarlás elkerülésében, viszont a pazarlás lehetőségétől való túlzott félelem a „lő másik oldalára” küldheti az alkotási folyamatot, és a spórolás ürügyén a tanuló nem meri a jó minőségű anyagot használni, ezáltal inkább nem csinálja a feladatot, így olyan többletfelelősséget tehet a vállára, amelyet nem tud kezelni. Viszont a helyes arányok közös megtalálása során a tanuló megismeri a pénz fogalmát, adott nagyságrendben a tanuló tisztába kerül az ár és érték fogalmával. Megismerkedik a takarékoság, a pazarlás és a felesleges fogalmával. Képessé válik a saját tulajdonának felismerésére és megóvására. Nem lényegtelen erőforrás-gazdálkodási szempont az idővel való gazdálkodás. Egy mű létrehozása, az órai munka, a foglalkozások véges jellege rászorítja a tanulót az idő figyelésére. Ha kicsengettek, befejezetlen maradhat a mű!

A tanuló a képzelete által a valóságról egy virtuális állóképet valósít meg, mely modellezések során a tanulóban fokozatosan tudatosul a virtuális valóság és az élet közötti különbség.

A szerzők reményei szerint a tankönyv felkelti a tanulóknál a megismeréshez és tanuláshoz való motivációt és a tanulók kíváncsiságát. Kialakul a tanulóknál az igény az elsajátított kompetenciákra épülve az ismeretszerzésre, az új információk befogadására, valamint új kompetenciák megszerzésére.

A tankönyv figyelembe veszi a középsúlyos értelmi fogyatékos tanulók képzésében és nevelésében az egyénre szabottság fontosságát. Az egyéni tanrend kialakítását lehetővé teszi a tananyag egymástól független lapokra bontása, átcsoportosítása. Támogatja a pedagógusok azon törekvését, hogy gyakorlatorientált, a mindennapi élet tevékenységeire felkészítő képzést valósítsanak meg, megalapozzák, elsajátíttassák és gyakoroltassák az életvezetési

technikákat. A közös munkák során kialakul, illetve erősödik a személyiséggazdagító önfogadásra és mások elfogadására toleráns magatartás. A szerzők reményei szerint a foglalkozásokon olyan légkör alakul ki, „amelyben mind a tanuló, mind a felnőtt jól érzi magát, ahol az emberi és társas kapcsolatok a kölcsönös tiszteleten alapulnak, ahol minden tanuló teljes értékű emberként élheti meg önmagát, a másságot is elfogadva”.

Az ábrázolás-alakítás tantárgy jellegénél fogva elsősorban a kerettantervben felsorolt kompetenciák közül az **esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség** kompetencia fejlesztésébe tud bekapcsolódni, de komoly fejlesztési szerepvállalás jut a **hatékony, önálló tanulás**, a **kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia**, a **szociális és állampolgári kompetencia**, valamint az **anyanyelvi kommunikáció** kompetenciákban is.

A tankönyv támogatja a kerettantervben megfogalmazott **egységesség és differenciálás** elvet, mely szerint az életkori csoportokban történő fejlesztés megtartása mellett, a tanulók egyéni haladási üteméhez igazodik az oktatás, a nevelés, a képzés és az értékelés. A tankönyv igyekszik megfelelni azon elvárásoknak is, hogy a tanítási folyamat sikerélményt biztosító, a reális életlehetőségeket folyamatosan szem előtt tartó legyen. A tankönyv feladatai a tanulók életközegében fellelhető anyagokra, tárgyakra támaszkodnak. Az egyes tevékenységeket ismételteti, gyakoroltatja, egyik alapelve a cselekvésbe ágyazott ismeretszerzés. A tankönyv feladatainál a fő hangsúly nem a műveltségátadáson van, hanem azon komplex képességek, készségek, kompetenciák kialakításán, amelyek elősegítik az alapvető fejlesztési célok megvalósítását.

A tankönyv támogatja a segítőket azon törekvéseit, hogy a kiemelkedő jelentőségű érzelmi motivációra és a játékoságra támaszkodjanak. A tankönyvben sok játékos feladat található, és sok érdekes ötlet. A feladatok figyelembe veszik azt a gyakorlati ténytet, hogy a tanulási képességben mutatkozó nagyfokú eltérések leküzdésére fontos a differenciált foglalkoztatás egyéni és kiscsoportos formában is. A tankönyv számítt a segítőket folyamatos jelenlétére, támogatja azon törekvésüket, hogy az állandó ösztönzés, a cselekedtetés, a különböző tantárgyak közötti kapcsolódási pontok különböző szempontú megközelítése megerősödjön, megvalósuljon.

A tankönyv támogatja a következő, tanórán kívüli tevékenységeket is: 1. Tanulói kérés esetén az esetleges házi feladat adását. 2. Egészségügyi és pedagógiai habilitációs és rehabilitációs foglalkozásokat, a károsodásból eredő nagyfokú lemaradások csökkentésére. 3. A tehetséggondozást az épen maradt részképességek fejlesztésére.

Az ábrázolás-alakítás tantárgy számára a kerettanterv szerint elsőben heti három óra biztosított.

2. A TANKÖNYV ÉS A LECKÉK SZERKEZETÉNEK BEMUTATÁSA

Általános gondolatok

Az ábrázolás-alakítás tankönyvcsalád szerkezete egységes. Az adott évfolyamhoz tartozó tananyag különálló A4-es lapokon jelenik meg. A lapok egyik oldala színes ábrákat/képeket tartalmaz kevés szöveges instrukcióval, a másik oldala pedig az adott témához tartozó gyakorlatot tartalmazza halványszürke előrenyomtatott vonalakkal. Mivel minden évfolyamhoz tartozik egy laponként használható tankönyv, a lapok nemcsak az oldalszámokat, hanem a tankönyv évfolyamát is tartalmazzák. Így a tankönyv lapjai használat után a megfelelő helyükre kerülhetnek vissza.

A tankönyv laponkénti szétszedhetőségének egyik előnye az összekötött tankönyvekkel szemben, hogy az egyetlen lap nem akar összezsugorodni; nem kell a közepét „levasalni”, nehogy becsukódjon; könnyű kitámasztani; az asztalra fektetve festhetünk, rajzolhatunk, ragaszthatunk rá. A tankönyv laponkénti szétszedhetőségének másik előnye, hogy a lapok átcsoportosításával a tanulók képzése személyre szabhatóvá válik. A személyre szabott lapsorrend esetén mindig a legfelsőket használjuk az adott foglalkozásra, és a foglalkozás végén alulra tesszük őket. Ez a módszer önmaga adminisztrálja, hogy az adott tanulóval hol tartunk, mely feladatok voltak már, és melyek következnek.

A lapokon található képsorozatok többfélék. Egy részük összefügg, egymás utáni sorrendben ábrázolja egy tevékenység lépéseit, más részük egymástól függetlenül jelenítik meg a tárgyalt tananyag egyes fontos elemeit. A képek alatti aláírások rövidek, logikailag szorosan kapcsolódnak a képhez, így könnyen értelmezhetők.

Az első tankönyv az ábrázolás-alakítás tantárgy kerettanterv által előírt mindegyik témakörét: a különböző anyagokból való formázást; az építést; a papír formálását, alakítását és a vizuális ábrázolást érinti. Bevezeti a témakörökhöz tartozó fontosabb fogalmakat, készítet az eszközök használatára, így azok használatának elsajátítására motivál, gyakoroltat és előkészíti a második foglalkoztatásokat. A tankönyv, amint csak lehet, a fokozatosság és a tananyag egymásra épülésének elvét alkalmazza. A tankönyv gondolatmenete természetesen csak egy a lehetséges gondolatmenetek közül, így a tankönyvi tananyag a tanuló egyéniségére szabható, átalakítható, átrendezhető. Többek között ezt a lehetőséget is segíti a tankönyv lapokra bontása.

A tankönyv önálló lapokra „hullása” még egy kivételes tankönyvhasználati technikát is lehetővé tesz. A tankönyvi képekre saját képeket is ragaszthatunk, így a kész produktum képének helyére a tanuló alkotásának képét helyezhetjük, ezzel téve személyessé a tankönyvet, és örökítve meg az ő munkáját. (A diákok alkotásai sajnos nem az örökkévalóságnak készülnek, de az alkotások fényképei készülhetnek arra.) Egy másik pozitív hatás lehet, hogy ez a gesztus a tanuló munkájának rangját egy kicsit felemeli.

A technika arra is jó, hogy a lapon szereplő feladatot a lehetőségeinkhez vagy a tanuló érdeklődési irányába módosítsuk.

Bár a tanulói életutak eltérők, és eltérő mélységben találkoztak már a tantárgyban használt eszközökkel és módszerekkel, a későbbi tanulási folyamat megkönnyítése érdekében a tankönyv egységesen veszi (ismétli) át előlről a szükséges tudnivalókat.

A foglalkozásokat úgy igyekeztünk összeállítani, hogy lehetőleg egy alkalommal elkészüljenek az alkotások, mert a befejezettség örömeinek újra és újra történő átélése komoly motiváció lehet. Fontos dolog az alkotás folyamatának átélése is, amikor több foglalkozás során fokozatosan fejlődik az alkotás, és egyszer csak elkészül. Hasznos, hogy a két manuális tevékenység között lehet tervezni, átgondolni a következő teendőket, kísérletezgetni, csakhogy az iskolai működés gyakran nem segíti ezt a folyamatot, mivel sokszor elmaradnak az órák, a nagyobb szünetek, nemzeti ünnepek miatt csak hetekkel később lesz a következő óra, és így már az alkotási folyamat megszakad. A mindennapi rutinban szerencsésebb, ha az alkalmankénti befejezettségre törekszünk.

Olyan munkákat terveztünk elvégeztetni a tanulókkal, amelyeknek kifejezetten van produktuma, amely látható, tapintható, véleményezhető. Ezeket az alkotásokat érdemes a többi tanulóéval együtt kiállítani. Általában érdemes az alkotásokat a tanulókkal közösen megbeszélni, mert egymás ötleteiből, hibáiból is tanulhatnak. Ilyenkor fontos, hogy mindenki nyilvánosan megkapja a dicséretadagját, mert ha mindenkit megdicsérnek, csak engem nem, akkor az alapvetően negatív véleménynek minősül. Persze nem a teljes alkotást kell megdicsérni, hiszen tanulói órákon ritkán születnek művészettörténetet megrengető remekművek, kultikus alkotások, ráadásul, ha átlátszó a nem jogos dicséret, akkor még az ellenkező hatást is keltheti. Inkább olyat kell mondani, ami vonatkozhat kicsi dologra is, csak igaz és előremutató legyen, például fejlődés történt a múltkori munkához képest, vagy ügyes volt a színválasztás, vagy kifejezetten szép a vonalvezetés vagy a stílus.

A megfelelő önbizalom kialakulásához és a reális, stabil, másokhoz viszonyított önértékelés fejlődéséhez mindenképpen szükség van pozitív visszacsatolásra, és az osztálytársak pozitív megerősítésére. Persze vigyázni kell a sztereotípiák kialakulásának veszélyeire, hiszen ha mindig ugyanazt a tulajdonságot dicsérjük, végül mindenki, még a tanuló saját maga is a dicsért tulajdonsággal azonosíthatja magát. Ezért érdemes a tanulót fejlődésének, változásának egész folyamatában figyelni, mivel nekik is lehetnek rosszabb hangulataik és nehezebb időszakuk.

Alapvetően az alkotás a belső énkünk megnyilatkozása, az alkotó közösséget vállal az alkotásával, érzelmileg kötődik hozzá. Az alkotást érő kritika, még ha bizonyos szempontokból jogosnak is tűnhet, komoly kárt tehet az ehhez nem szokott, az alkotás folyamatában még kezdő (amatőr) tanuló lelkében, önértékelésében, alkotáshoz való viszonyában, egyáltalán a művészetekhez való viszonyában. Az erős, felelőtlenül megfogalmazott kritika fel nem dolgozható negatív érzéseket kelthet a tanulóban, amely agresszióhoz vagy kedvtelenséghez vezethet, úgyhogy pont a tantárgy céljával ellenkező hatást válthatja ki a tanulóban.

A digitális fényképezés világában a nagy mennyiségű alkotás kategorizált tárolása és megőrzése viszonylag egyszerűen megoldható, hiszen a tanulók, az alkotási folyamatok a foglalkozás alatt is rögzíthetők, valamint a produktumokról is készülhetnek felvételek. Ha a fájlnevek, mappanevek tartalmazzák a tanuló nevét, a felvétel időpontját (esetleg tartalmát), akkor képböngészővel vagy fájlkezelővel hamar áttekinthetők és felhasználhatók. Ennek előnyei a következők: 1. A képek akár nyolc tanéves viszonylatban mutathatják a tanuló fejlődését. 2. A csoport képeiből készített bemutatók meghitt pillanatokat nyújthatnak karácsonykor vagy év végén. 3. Nyilván a szülők számára is érdekes lehet a csoportról, a tanulókról, a produktumokról készült felvételek megtekintése. 4. A tanulói projektmunkákhoz ötletadó lehet a korábbi tanulói munkák képeinek megtekintése. 5. A produktumok akkor is megőrződnek a tanár számára, ha az eredetiket felhasználta az iskola, elkérte a szülő, vagy csak egyszerűen ajándéknak készültek. 6. Ezeken kívül még számtalan lehetőség akadhat a képek felhasználására, például szakmai publikáció, konzultáció stb.

3. A LECKÉK FELDOLGOZÁSA

A tankönyv az ábrázolás-alakítás tananyagot gyakorlati alapon dolgozza fel, éppen ezért, a nagyobb egységet meghatározó lapokon kívül, minden lap feladatok leírását, azok megvalósításának leírását vagy segédanyagokat tartalmaz azok megvalósításához. A lapok szerkezete egységes. Egyik oldalon színes képekkel támogatva írja le az elvégzendő feladatot, biztosítva a szükséges instrukciókat, másik oldalon pedig az adott témakörhöz tartozó készségfejlesztő feladat található szürke árnyalatossal megjelenítéssel. Az oldalon kék karikában található számozásból az első az évfolyamot mutatja, a második az adott évfolyamhoz tartozó tankönyvi oldalszámot. A kézikönyv jelen fejezetében a lapokhoz tartozó feladatok egy-egy lehetséges felhasználási módját mutatjuk be, alkalmanként kitérve az ajánlott foglalkoztatási formára is, ami lehet egyéni munka, csoport munka, páros munka stb.

1/5 Nyári emlék

Beszélgessünk a tanulókkal a nyári személyes élményekről! Idézzük fel az emlékekhez kapcsolódó tárgyakat és eseményeket, majd ábrázoljuk azokat! Nevezzük meg a nyárra, nyaralásra jellemző használati tárgyakat!

A friss érzelmekhez kötött emlékek, pozitív élmények, események, tevékenységek felidézése hatékonyabb alkotásra ösztönöz. A fiktív élmények kitalálása sem baj, a képzeletet, a fantázia világát tángítja. A kérdezz-felelek beszélgetésen alapuló közös alkotás jó alapja lehet a csoportmunkának. A tankönyvek képei jó beszélgetésindítók lehetnek: például a tanuló látta-e már, használta-e, volt-e neki, vagy látta másnál a képeken lévő tárgyakat?

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/6 Keresd meg a képek színes párját!

Egyszerű párosítási feladat. Az 1. mellékleten megtalálható színes és a fekete árnyalatú képek hasonlóságát kell felismerni. A formák, részletek megbeszélésével tárhatók fel a jégkrémek közötti különbségek. Egyéb kártyákat is lehet használni. Két egyforma „kártyapakli”, fényképek és a róluk készült fekete-fehér fénymásolat. Az előző foglalkozáson megkezdett nyári emlékek feldolgozását is lehet folytatni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/7 Ismerkedés az anyagokkal

Határozzuk meg az anyagok nevét, és beszélgetünk a használati lehetőségeikről, valamint az alakíthatóságukról! A képen lévő és a terembe bevitt anyagokat megnézik, megtapogatják, elmondják, milyen tulajdonságokat látnak, érzékelnek. Hétköznapi tárgyakat is be lehet vinni a foglalkozásra. Lehet tematikusan is csinálni, például más anyagból készült palackok: papír, műanyag, fém, üveg. A golyók/labdák is különböző anyagokból készülnek, így azok is nagyon

alkalmasak a tanulmányozásra: fagolyó, üveggolyó, kőgolyó, műanyag golyó, vasgolyó, gumilabda, rongylabda, pingponglabda, teniszlabda.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/8 Melyik kicsi, melyik nagy, melyik üres, melyik teli?

Határozzuk meg a fogalmakat az ábrák segítségével! Esetleg használjunk egyéb tárgyakat is a fogalmak használatához. A nagyságskála egyéb fokait is megemlíthetjük: közepes, kicsit nagyobb, jóval nagyobb, nagyon kicsi, sokkal kisebb, egyforma stb.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/9 Ismerkedés az eszközökkel 1.

Nevezzük meg az ábrázoláshoz használt eszközöket, és határozzuk meg a használati lehetőségeiket! Beszéljük meg a változatos módon használható eszközök többféle használatának módját! Legyünk tekintettel a biztonságos eszközhasználatra!

Vihetünk egyéb használati tárgyakat is a foglalkozásra, például fésűt, tükröt stb.

A nehezen beszélő tanulók esetén többször nevezzük meg a tárgyakat, mondjuk el a velük való műveletek neveit, mutassuk be a használati módokat, és segítségével használtassuk a tanulókkal.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/10 Kövesd ceruzával a vonalat!

A feladatok elvégzése során a finommotorikus mozgást fejlesztjük. Gyakoroljuk a ceruzafogást és a vonalkövetés!

A munkalap fénymásolható. Minden másolat más színnel rajzolható. Érdekes hatású, így motiváló lehet a vonalak több színnel történő átrajzolása. Lehet vastagabb, vékonyabb, keményebb, puhább ceruzával is. Érdemes a produktumokat dátumozva eltenni, és fél év múlva újra elvégeztetni a feladatokat. Az összehasonlítás során látható lesz a fejlődés.

A feladat elvégzése során fejlődnek az önálló rajzoláshoz szükséges vonalak meghúzásának képességei.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/11 Ismerkedés az eszközökkel 2.

Nevezzük meg az ábrázoláshoz használt eszközöket, és határozzuk meg a használati lehetőségeiket! Beszéljük meg a változatos módon használható eszközök többféle használatának módját! Legyünk tekintettel a biztonságos eszközhasználatra! Az eszközök funkcióját bemutathatjuk. Az eszközökhöz kapcsolható fontos szavak, tevékenységek

neveinek kimondása. Megfelelő esetben a tanuló ki is próbálhatja az eszközöket és használatukat.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/12 Kövesd ceruzával a vonalat!

A feladatok elvégzése során a finommotorikus mozgást fejlesztjük. Gyakoroljuk a ceruza fogást és a vonalkövetést! Az önálló rajzoláshoz szükséges vonalkészítés begyakorlása.

Véletlenszerű vonal követése. A nagyon kacskaringós vonalak követése nem könnyű feladat. A vonalak keresztezik is egymást, ahol könnyen másfelé indulhat el az ember. Az egyes szakaszok nagyjából sikeres teljesítése bőséges elismerést érdemel.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/13 Formázzuk a homokot! 1.

A gyakorlat segítségével a homokformázással kapcsolatos fogalmakat tudatosítjuk. Megismerjük a homokot, mint anyagot, és megnevezzük fontosabb tulajdonságait. Ezen résznél kerülnek elő még a következő fogalmak is: mélység, magasság, sima, érdes, egyenes, görbe, hideg, nedves stb. Érdekes a műveleteket is megnevezni. Gödör ásása, árok ásása, alagút fúrása, lyuk fúrása, simítás, egyengetés, nyomok hagyása, domb készítése.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/14 Rajzold át!

A feladat elvégzése során gyakoroljuk a vonalkövetést, és fejlesztjük a kiegészítés képességét. A várvonal átrajzolása során felidézhetjük a homokozás során keletkező élményeket, megbeszélhetjük, melyik volt a legizgalmasabb része, és azt is, hogy miért. A szaggatott vonal követése izgalmas feladat, hiszen ekkor már a hiányzó részeket is ki kell pótolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/15 Formázzuk a homokot! 2.

Gyakoroljuk az eszközhasználatot és a tele-üres és a pozitív-negatív forma fogalompárokat. Érdekes felidézni a homokformák használata és a konyhai eszközhasználat közötti párhuzamot. Készítsünk különböző mintákat és nyomokat a homokba! Az eszközhasználat gyakorlásaként például a lapáttal készítsünk gödröket, a gereblyével pedig egyengessünk és tüntessük el a nyomokat!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/16 Színezd ki!

Használjuk a jellemző színeket, és figyeljünk a vonaltartásra!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/17 Aszfaltrajz 1.

A feladat a szabad, nagyobb mozgást igénylő rajzolásról szól. Konkrét, egyszerű feladatokon keresztül valósítsuk meg a nagyobb mozdulatokat! Ragadjuk meg az alkalmat a többféle mozgás összekombinálására! Halványan előrajzolhatjuk a vonalakat, amelyeket a bizonytalanabb tanulók átrajzolhatnak, de a foglalkozás végére jó volna, ha mindenki önállóan is húzna néhány vonalat. Vizespalack és seprű segítségével megmutathatjuk a rajzok sorsát, hogy az eső majd mindet el fogja mosni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/18 Színezd ki!

Használjuk a jellemző színeket, és figyeljünk a vonaltartásra! Az üres laphelyekre a tanulók maguk is megpróbálhatnak a minta alapján kígyót rajzolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/19 Aszfaltrajz 2.

A feladat a szabad, nagyobb mozgást igénylő rajzolásról szól. Konkrét, egyszerű feladatokon keresztül valósítsuk meg a nagyobb mozdulatokat! Ragadjuk meg az alkalmat a többféle mozgás összekombinálására! Egyszerű ábrázolási feladat lehet például a napocska ábrázolása. Ha szükséges, szintén rajzolhatunk előre. Egyes rajzokat a tanulók készíthetnek munkamegosztással is, így kialakulhat a páros vagy csoportmunka. Ha pedig egy összetettebb mű tudatosabb munkamegosztással, feladat kiosztással és értékeléssel készül, akkor gyakorlatilag kész a projektmunka is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, projektmunka, egyéni munka.

1/20 Rajzold át a napocskát!

Ügyeljünk a vonalkövetés pontosságára! A napocska rajzolása mindig remek alkalom a kör és az egyenes szakaszok rajzolásának gyakorlására.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/21 Hó formázása

Ismerkedés a hóval, mint anyaggal, valamint a hó tulajdonságaival. Központban a hideg, nedves, olvadás, fagyás fogalmak megismerése. Hozunk létre nyomokat a hóban! Gyakoroljuk az irányok meghatározását és a hó formázását. Építsünk hóembert!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/22 Egészítsd ki a hóembert!

Egészítsük ki a rajzot! Idézzük fel a hóember építését! Akár megbeszélhetjük a melegen öltözködés fontosságát, és azt is, hogy nyáron miért nem tudunk hóembert építeni, vagy homokembert. Akár több alkalommal is kimehetünk a hóba játszani.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/23 Nyomok a gyurmában 1.

A gyurma alapalakításainak: a gömbölyítésnek, a gyúrásnak, a lapításnak és a hengerelésnek a gyakorlása a foglalkozás célja. Készítsünk nyomokat a gyurmába egyszerű tárgyakkal. A nyomokat aztán megint gyúrással és hengereléssel tüntethetjük el. A kéznyomok mellett használhatjuk a következő tárgyakat is: villa, kavics, csiga stb. Érdekes játék lehet a nyom alapján felismerni az őket létrehozó tárgyakat: villát, csigaházat, apró tárgyakat, kavicsot. Vigyázni kell, hogy ne legyenek túl aprók a tárgyak. Másik játék lehet, hogy a tárgyak láthatók: például kisautó, építőkockák, kerek, négyszög, háromszög alakú formák, és ki kell választani, hogy melyik nyomot melyik tárgy hagyta. A sodrófázás után az összegömbölyítést is meg lehet próbálni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/24 Üres-teli. Keresd meg az odaillő képeket!

A foglalkozás során gyakoroljuk az üres és teli fogalmakat. Gyakoroljuk a párosítást a színes fánkok segítségével. A 2. melléklet képeit érdemes szétvágni!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/25 Nyomok a gyurmában 2.

A foglalkozás célja a gömbölyítés, gyúrás, lapítás és hengerelés műveletek gyakorlása. Készítsük el a levelek és termések nyomát! Készítsük el és figyeljük meg a csipketerítő vagy érdes anyag nyomát! A falevelek, horgolt terítők nyomhagyásával kapcsolatos játék lehet, hogy melyik levél hagyta az adott nyomot. A nyomhagyó tárgyat óvatosan kell levenni, mivel gyurmadarabok maradhatnak a terítőben.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/26 Színezd ki a képet!

A tanulók a faleveleket jellemző színekkel színezik, és a vonaltartást gyakorolják. Több fénymásolat segítségével többféle színezés is elkészíthető, akár más-más színezési technikával is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/27 Gyurmaccsiga

A tanulók a nyújtást, darabolást gyakorolják. Terítéken az egyenes, a görbe és a csigavonal fogalma. A gyurma hengerítésének sokféle gyakorlása lehetséges. A tanuló elkezdheti a hengerítést, és a segítő fejezi be, vagy fordítva. A hengerített gyurmaszálak feltekerése vagy darabolása is elvégezhető közösen vagy munkafázisokra bontva.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/28 Gyakorold a csigavonalat!

A tanulók a kiegészítést és a vonalkövetést gyakorolják. A csigavonalak jó közelítéssel különböző sugarú körökből tevődnek össze. A csigavonal rajzolása előtt esetleg érdemes kisebb-nagyobb köröket rajzolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/29 Építsünk!

A tanulók különböző elemekből építenek. A téma kezdete előtt esetleg érdemes több óra anyagát átbeszélni. A tanulóknak biztonságérzetet adhat, ha tudják, hogy az elkövetkező időszakban mivel fognak foglalkozni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/30 Kösd össze vonallal a gyöngyöket!

A tanulók a kiegészítést gyakorolják. A foglalkozás középpontjában a szabad sorrendválasztás áll, a dolgok összefüggésének bemutatása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/31 Gyöngyfűzés 1.

A tanulók a szétválogatást és a csoportosítást gyakorolják, szín- és formasorozatokat készítenek. A feladatok elvégzése során a tanulók a mintakövetést is gyakorolják. A feladat elvégzéséhez érdemes a kereskedelembe kapható gyöngyöket használni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/32 Színezd ki a nyakláncot!

A tanulók a vonaltartást gyakorolják. A feladat segít a gyakorlati tevékenység megtervezésében. Érdemes a rajzot többféleképpen kiszínezni, aztán a gyöngyöket a terveknek megfelelően fűzzük fel.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/33 Gyöngyfűzés 2.

A tanulók a pálcára húzást gyakorolják, és a minták alapján készítik a sorozatokat. A pálcika merevebb, mint a kötél, és ezért könnyebb a gyöngyöket felfűzni rá. Vigyázni kell, hogy ne hogy megszúrják egymást vagy magukat a tanulók a pálcikával. A gyöngyök leesésének és elgurulásának is nagy az esélye. Mindig keressük meg az összes gyöngyszemet, mert a nagy kemény golyókra rálépve nagy a balesetveszély!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/34 Rakd egymásra az azonos nagyságú gyöngyöket!

A foglalkozás középpontjában a kisebb és a nagyobb fogalma áll. A tanulók a párosítást gyakorolják. A 3. mellékletből kell kivágni a színes gyöngyök képeit.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/35 Gyöngyfűzés 3.

A tanulók a szétválogatást és a csoportosítást gyakorolják, szín- és formasorozatokat készítenek. A két egyforma gyöngy váltogassa egymást feltétel kicserélhető háromra is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/36 Színezd ki a képet!

A tanulók a vonaltartást gyakorolják. A szisztematikus színesceruza-használat is terítékre kerül, mert vagy váltogatja a tanuló a zöld és a piros színt, vagy egy ceruzatartással kiszínezi az összes piros felületet, majd ceruzaváltással az összes zöld felületet.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/37 Kavicsszív

A feladat megoldása során a tanulók megfigyelik a kavicsot, mint anyagot. A kavics szétválogatása során a kavicsok méreteit meghatározzák. A kavicsokat formába rendezik. Ügyelni kell arra, hogy a kavicsot a tanulók ne dobálják! Igyekezünk kialakítani kavicskezelési rendet. Mivel nehéz, egyszerre ne szállítsunk sok kavicsot. Olyan zsákban tároljuk, amely nem szakad ki vagy nehezen borul fel stb.!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/38 Színezd ki a képet!

A tanulók a vonaltartást gyakorolják. A feladat jó lehetőség a kereten belüli szabad rajzolás gyakorlására. Többféle módon színezhetik ki a tanulók a szívet. A szívbe az ügyesebb diákok

rajzolhatnak képeket, ábrákat is. Egy másik lehetőség, hogy a szívbe kavicsformákat rajzolnak a gyerekek, amelyeket aztán kiszíneznek.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/39 Kavicsstalp

A feladat megoldása során a tanulók megfigyelik a kavicsot, mint anyagot. A kavics szétválogatása során a kavicsok méreteit meghatározzák. A kavicsokat formába rendezik. A foglalkozás szervezéséhez hozzátartozik a tudatos kavicsgyűjtés. Talpnak való laposabb kő, majd lábujjnak való kisebb kavicsok. A gyűjtés során érdemes egyéb formák, kézforma, arcforma kirakására is gondolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/40 Színezd ki a képet, vagy rakd ki kavicsokkal!

A tanulók a vonaltartást és a formába rendezést gyakorolják. Esetleg lehet hozni állati lábnyomok képeit, és pihenésképpen egyeztetni, hogy melyik nyom melyik állaté lehet. Hívjuk fel a tanulók figyelmét a ballábas- és a jobblábas-nyomokra. (A tengelyes tükrözés egyik érdekes esete a nyomhagyás.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/41 Pálcikákból formák 1.

A tanulók a pálcikák használatával formákat készítenek. A gyakorlat célja a mintakövetés és a színek gyakorlása.

A pálcikákkal való tapasztalatot most szerzik meg a tanulók. A feladatok elvégzése során érdemes sokat beszélgetni arról, hogy mit csinálunk, hiszen a későbbi elméleti tevékenységeknél ezekre a gyakorlati tapasztalatokra lehet hivatkozni. Ilyen például az ötödik pálcikával áthúzzuk a négy pálcikát csoportosítási mód, amely a számolást könnyíti.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/42 Rakd ki pálcikákkal a mintákat!

A tanulók a pálcikák használatával formákat készítenek. A gyakorlat célja a mintakövetés. A pálcikákat megfelelő hosszúságúra kell szabni. Lehet festett vagy festetlen hurkapálcika is. Ha nem megy a kirakás, akkor lehet a vonalakat átrajzolni is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/43 Pálcikákból formák 2.

A tanulók a pálcikák használatával formákat készítenek. A gyakorlat célja a mintakövetés és a színek gyakorlása. Amikor pálcikával kirak valaki egy tárgyat, és többféleképpen rakhatja a pálcikákat, akkor tulajdonképpen tervez, a sokféle lehetőség közül dönti el, hogy melyik legyen

a saját ízlésének megfelelő végső megoldás. A többféle lehetőség közül választással lehet játszani is: inkább így, vagy így... módszerrel. Arra ügyeljünk, hogy mindenképpen a tanuló döntése valósuljon meg.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/44 Rakd ki pálcikákkal a képet!

A tanulók pálcikákból formákat készítenek. A gyakorlat célja a mintakövetés. A pálcikákat megfelelő hosszúságúra kell szabni. Lehet festett vagy festetlen hurkapálcika is. Ha nem nagyon megy a kirakás, akkor lehet a vonalakat átrajzolni is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/45 Rizsrajzolás és -szórás

A tanulók ismerkednek a rizzsel, mint anyaggal. (Tulajdonképpen homokozás az asztalon.) A tanulók nyomokat rajzolnak az anyagba, és szórással készítenek nyomokat. A rizs viszonylag jó tapintású anyag, jó érzés beletúrni, a rizsételek finomak, így csupa kellemes élmény társul hozzá. A kiszórása is jó, nem pattog, hosszúkás alakja elmossa a széleket. Jól sepregethető kupacokba, vonalakba az asztalon. Viszont nagyon nehéz belerajzolni. Egy-egy vonal kitisztításához nagyon sokszor kell megismételni a meghúzását, így kiváló eszköz az egyes mozdulatok begyakorlásához. Összetett ábrát ne rajzoltassunk, cél a vonalak viszonylagos kitisztítása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/46 Rajzold bele a napocskát a kiszórt rizsbe!

A feladat elvégzése során a tanulók a finommotorikus mozgást gyakorolják. A köralak és az egyenes szakaszok rajzolásának gyakorlása. A másik módszer, hogy a tanulók kiszórják a rizzsel a napocska vonalait. A tanulók tenyérből vagy ujjakkal csippentve, vonalon szórják a rizst!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/47 Rizs és más anyagok

A feladatban a tanulók felületeket és formákat hasonlítanak össze, valamint nyomokat képeznek és építenek.

Fantázianyitogató a foglalkozás, mivel a rizs önálló, alapvetően semmihez sem hasonlító hátteret biztosít, így ami megoldás a tanulók által keletkezik, az mindenképpen új lesz. (A rizs nem teljesen olyan tulajdonságú anyag, mint a hó, a homok, a kavics, a papír.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/48 Rajzold át a napocskát ceruzával!

A feladatban a tanulók a vonalkövetést gyakorolják, és felidézik a csigavonal és egyenes vonal rajzolását!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/49 Rajzolás zsírkrétával

A tanulók gyakorolják a kint és bent, kisebb és nagyobb fogalmát! A tanulók egyszerű formákat utasítás alapján rajzoljanak! A feladatban a kör és a vonalak rajzolásának gyakorolása a cél. A zsírkréta rajzeszköz megismerése és alkalmazása a foglalkozás legfontosabb feladata. A tanulók rajzoljanak nagy alakzatokat! Kint és bent, kisebb és nagyobb rajzolása. A tanulók a kisebb alakzat köré rajzolhatják a nagyobb alakzatot, vagy a nagyobb alakzat belsejébe a kisebb alakzatot. A feladat elvégzése jó alkalom a kör, a négyszög és a háromszög rajzolásának gyakorlására.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/50 Rajzold át a napocskát zsírkrétával!

A tanulók zsírkrétával kövessék a vonalat! A tanulók minél többféle színt használjanak a napocska rajzolásánál! (Lenyugvó nap, felkelő nap, más bolygókról látható nap, álombeli nap stb.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/51 Toronyépítés kockával 1.

A tanulók meghatározzák a színeket, és követik a feladatot a képek alapján. A foglalkozás célja a mozgáskoordináció javítása. A kockák egymásra helyezése a harmadik szinttől izgalmas, mert annak megmaradása igazolja a második szint stabil voltát.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/52 Gyakorold a számokat!

A foglalkozás célja a számok tanulása és gyakorlása 1-től 5-ig.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/53 Toronyépítés kockával 2.

A tanulók meghatározzák a színeket, és követik a feladatot a képek alapján. A foglalkozás célja a mozgáskoordináció javítása. Egy szinten egymáshoz illeszteni a kockákat sem könnyű. Ha nincs hézag a két kocka között, és a sarkaik is jól illeszkednek, az igen komoly teljesítmény.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/54 Színezd ki a négyzeteket!

A tanulók a vonaltartást gyakorolják. A gyakorlat során felidézhető, hogy milyen színű kockákból épült fel a torony. Lehet egy konkrét, megépített torony színeit használni, vagy egy képzeletbeli tornyot megvalósítani, és csak olyan színt használni, ami nem volt a megépített tornyon.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/55 Dolgozzunk papírral!

A fejezetben a papír alakítása a tananyag. Gondoljuk át, milyen, papírból készült tárgyakat ismerünk! (Például papírzacskókat, papírlapokat, füzeteket, könyveket, kartondobozokat, tapétákat, csomagolópapírokat, papírfejfedőket.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/56 Keresd meg a párját!

A 4. színes melléklet segítségével a tanulók gyakorolják a párosítást és az állatok felismerését.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/57 Sünikészítés hajtogatással

A tanulók gyakorolják a hajtogatást, az ollóhasználatot és a ragasztóhasználatot. A harmonikahajtogatás a legyező készítésének az alapja is. A süni arcának sablonja a lap hátoldalán található, a levelek kiszínezése mellett. Ügyeljünk a minél precízebb hajtogatásra, és az élezésre is!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/58 Színezd ki a leveleket!

A tanulók a vonaltartást, a színezést és az ollóhasználatot gyakorolják. A tanulók által kiszínezett levelek kivághatók és egy faágra ragaszthatók. Így egy leveles faág a projekt végeredménye. (A levelekre lehet rajzolni vagy írni, így a fa akár üzenetfává is alakulhat.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/59 Virág készítése hajtogatással

A tanulók a hajtogatást és a ragasztóhasználatot gyakorolják. A tanulók által készített virágok pálcikákra rögzítve virágvázába tehetők. A vázányi papírvirág lesz a projekt végeredménye. Ügyeljünk a minél precízebb hajtogatásra, és az élezésre is!

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/60 Színezd ki a virágokat!

A tanulók a vonaltartást, a színezést és az ollóhasználatot gyakorolják. Az elkészített vázányi művirágok színeivel lehet kiszínezni a virágokat. Vagy éppen ellenkezően, csak a virágok színeit nem szabad használni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/61 Papírllepke-hajtogatás

A tanulók a hajtogatást és a ragasztóhasználatot gyakorolják. Az oldalakkal párhuzamos hajtogatással szemben a feladat végrehajtása során a tanulók az átlóval párhuzamos hajtogatást gyakorolják. A két rész összeillesztése és összekötése segítséget igényel. Ügyeljünk a minél precízebb hajtogatásra, és az élezésre is! A tanulók lepkéi egy közös alkotásban egyesülhetnek.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka, projektmunka.

1/62 Színezd ki a lepkét!

A tanulók a vonaltartást, a színezést és az ollóhasználatot gyakorolják.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/63 Fagylalt

A tanulók a színek meghatározását, a papírtépést, a gyűrést gyakorolják. Sokféle fagylalt ragasztható. A kész fagylaltokat kivágva és kartonra ragasztva, fagylaltos kép hozható létre.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/64 Színezd ki a fagylaltot!

A tanulók gyakorolják a vonaltartást és a színezést. A ragasztásos feladathoz minta. Sokféle fagylalt színezhető. A kész fagylaltokat kivágva és kartonra ragasztva, fagylaltos kép hozható létre.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/65 Görögdinnye készítése 1.

A tanulók gyakorolják a papír vágását, tépését és a színek meghatározását. Az első igazán összetett munka. Több részműveletet kell elvégezni a végső mű előállításához: papírtányér félbevágása, krepp-papírok csíkokra szeletelése, cetlikre tépdelése, a papírdarabkák fél tányérra való ragasztása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/66 Rajzold át a pöttyözött vonalakat!

A tanulók gyakorolják a vonalak követését, kiegészítését és a színezést. A foglalkozás középpontjában a gyümölcsök meghatározása és a rájuk jellemző színek megnevezése van. Többféle színű ceruzával is meg lehet húzni a vonalakat. Egy vonalat több színes szakaszként is megrajzolhatnak a tanulók, vagy egy vonalat több színnel átrajzolhatnak.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/67 Görögdinnye készítése 2.

A tanulók gyakorolják a vonaltartást és a színezést. A foglalkozás középpontjában a ragasztás és a formakövetés áll. Az első igazán összetett munka. Több részműveletet kell elvégezni a végső mű előállításához.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/68 Színezd ki a dinnyeszeletet!

A korábbi feladatra utal vissza a gyakorlat. A tanulók gyakorolják a vonaltartást és a színezést. Több árnyalattal is lehet rajzolni. Többféle dinnye is elképzelhető, például éretlen vagy sárga belű dinnye.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/69 Lepkezászló készítése március 15-re

A foglalkozás témája a színek szétválogatása. Az alapvető ismeret a magyar zászló három színe. A feladat során alkalmazott fontosabb tevékenységek: hajtogatás, drótfonal használata. A foglalkozás alatt érdemes egy igazi magyar zászlót is megtekinteni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/70 Színezd ki a kokárdát!

A magyar zászló és a kokárda színrendjének gyakorlása során a vonaltartást és színezést is gyakorolják a tanulók. A kokárda színeinek megbeszélése. Beszélgetés a szabadságharcról. (A piros szín az erőt, a fehér a hűséget, a zöld a reményt jelenti.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/71 Alkossunk képeket!

Az elkövetkező foglalkozásokon a tanulók a képalkotást gyakorolják.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/72 Keresd meg a színes párját a szürke képeknek!

A párosítási feladat elvégzése során a szürke és a színes képek azonosságának felismerését gyakorolják a tanulók. A 6. mellékletet kell felvágni kártyákra.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/73 Napkorong tenyérlennyomattal

A feladatban a test, mint az alkotás eszköze jelenik meg. A foglalkozás során a tenyérfestést és a tenyérfestéshez kapcsolódó kézmozgást gyakorolja a tanuló. Néhány lehetőség: teljes tenyér nyitott és zárt ujjakkal, vagy csak egy ujjal való nyomdázás.

A maszatolás ősi örömeinek gyakorlati hasznosításba állítása. Lehet füvet, fát, tengert is maszatolni a papírra. Aztán törlőkendővel és kézmosással tisztálkodás.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/74 Egészítsd ki a képet!

Szabad munka bármilyen technikával. A tanuló ötletei lehetnek szokványosak és szokatlanok is. Ne feltétlenül vessük el a szokatlan ötleteket, hiszen ezek nem biztos, hogy tévedések, hanem lehet, hogy humorforrások.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/75 Állatok tenyérlennyomattal

A feladatban a test, mint az alkotás eszköze jelenik meg. A foglalkozás során a tenyérfestést és a tenyérfestéshez kapcsolódó kézmozgást gyakorolja a tanuló. Néhány lehetőség: teljes tenyér nyitott és zárt ujjakkal, vagy csak egy ujjal való nyomdázás. Kapcsolódó készség még az alakfelismerés és a kiegészítés. Érdemes előbb tenyérlennyomatot készíteni, aztán megbeszélni, hogy milyen állatra hasonlít. Amennyiben az ötlet használható, érdemes megvalósítani. A képeken látható állatábrázolások is megvalósításra alkalmasak. Több állatképből egy kartonon ábrázolt állatkert is létrehozható.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/76 Milyen állatokat ismersz fel a képen?

A tanulók alakfelismerő képessége fejlődik. A tanuló tenyérlennyomdázással további állatokat, akár kitalált állatokat is készíthet. A tanulóknak az állatfelismerésben kicsi lépésekben lehet segíteni. A felismert állatokat akár meg is lehet valósítani.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/77 Őszi gyümölcs ujjnyomdával

A foglalkozás során a test, mint az alkotás eszköze jelenik meg. Ujjnyomdázás pöttyözése szolgáltatja a szőlőszemeket, a maszatolás pedig a levelet. Lehet egyéb gyümölcsöket, például almákat, körték, málnákat is nyomdázni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/78 Szőlő – mintalap

Az ujjnyomdázás mintalapja, vagy színezőlap. Sokféle színű szőlő létezik: fehér szőlő, rozészőlő, piros szőlő, ezeket is nyomdázhatják a tanulók.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/79 Virágzó fa

A foglalkozás anyaga tenyérlenyomat készítése a korábban megismert technikával.

A festékfelvivő eszköz a fültisztító pálcika. A fültisztító pálcika használata közben finommozgások fejlődnek. A tanulók megismerik a pöttyök készítésének egyik módját, közben erősödik a sűrű és a ritka fogalmának meghatározása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/80 Fa – mintalap

Mintalap a tenyérlenyomat helyett virágzó fa készítéséhez, színezéshez, szabad rajzoláshoz.

A fa alaprajz egyéb technikákhoz is használható.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/81 Őszi fa

A foglalkozás anyaga tenyérlenyomat készítése a korábban megismert technikával. Parafadugót használunk a nyomdázáshoz. Őszi színek meghatározása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/82 Fa – mintalap

Mintalap az előző (1/81) feladat megoldásához. Az 1/80 fájához képest más típusú csupasz fa rajza. Szintén, a feladaton kívül is, nagyon sokféleképpen felhasználható, érdekes faábrázolás.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/83 Téli fa

Sötét alapra rajzolt vagy tenyérrel nyomdázott fára fehér hópöttyöket készítünk. A feladathoz hólyagfóliát használunk. Nyomokat hagyunk a fólia segítségével. A feladat elvégzése közben a sűrű és a ritka fogalma mélyül. A téli fa színeinek meghatározása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/84 Fa – mintalap

Faminta az előző (1/81) feladat megoldásához, amennyiben nem szeretnénk csupasz fát magunk ábrázolni. Ha a fehér festék helyett sárgát, pirosat, vagy esetleg vegyes színeket használunk, akkor kaphatunk virágzó fát, gyümölcsfát is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/85 Villavirág anyák napjára

Az anyák napjára való ajándék készítése során javul a tanulók színízlése, az erős érzelmek miatt mélyül az ünnepek fogalma. Fontossá válik az ajándékozás, mint a szeretet kifejezőeszköze. A rokoni kapcsolatokban megjelennek a szülők szülői, és azoknak a szülői, vagyis a nagyszülők és a dédszülők is. A feladatot a tanulók a képek mintája alapján oldják meg. Az alkotás során beszélgethetünk a tanulókkal az anyák napjának fontosságáról, megerősödhet az édesanya iránti pozitív érzés. A villa szűrő eszköz lehet, óvatosan kell vele bánni. Érdeemes előre biztosítani a festékes villa elhelyezési módját, és erre felhívni a tanulók figyelmét, mert az összevissza leeső festékes villa miatti maszatok állandó takarítása tönkreteheti az ünnepi örömet. A virágok szárait festékes szivaccsal festhetjük meg.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/86 Rajzold át a vonalakat, és színezd ki a képet!

A tanulók a vonaltartást és a színezést gyakorolják. A feladat elvégzése során a virág részeinek (szár, levél, szirm, bibe) elnevezéseit is gyakorolhatják a tanulók.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/87 Téli kesztyű

A tanulók a színezést és a ragasztást gyakorolják. A foglalkozás során ismerkednek a vattával. Alaptevékenységek: tépés, gombócformálás. A vatta ragasztásakor ne a vattát ragasztózzuk be, hanem a papírnak azt a részét, amelyre ragasztani kívánunk. Mielőtt megszáradna a ragasztó, helyezzük rá és tapogassuk bele a vattát.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/88 Kesztyű – mintalap

A tanulók a színezést és a ragasztást gyakorolják. A mintakesztyű felhasználható az 1/87 feladathoz is, de akár további ötletek megvalósításához is. Például több vattacsík beleragasztása, vagy színes papírok ragasztása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/89 Kreatív feladatok

A foglalkozások során a tanulók kreatív tevékenységeket végeznek. Mivel az elkövetkező foglalkozások a tanulóktól nagyon sok ügyességet várnak el, érdemes felkészíteni őket erre. Érdemes megbeszélni velük, hogy milyen feladatok lesznek, mire kell majd ügyelniük.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/90 Keresd meg a szürke képek színes párját!

Puzzle kirakós a szürke alap segítségével. A színes párok a 7. mellékleten találhatók meg. Mivel ez a feladattípus már sokszor előfordult az év során, érdemes a tanulók jó teljesítményét megdicsérni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/91 Falevélnyomdázás 1.

Levélgyűjtés. Őszi színek meghatározása. Ecsethasználat, levélnyomdázás. A pozitív-negatív, üres-tele fogalompárok elmélyülnek. A feladatszám alapján a feladatlap elvégzése inkább tavaszra, mint őszi esik. A feladatok elvégzéséhez használhatók zöld levelek is, de akár őszi lepréselt leveleket is felhasználhatunk, bár azok már szárazak lehetnek és könnyebben törnek. A feladat jó példa arra, hogy a felhasznált eszközök szezonja nem mindig esik egybe a tanulók tantervével. Ezekre az esetekre érdemes előre felkészülni, terményeket, leveleket, kavicsokat, faágakat stb. folyamatosan begyűjteni és későbbi használatra eltárolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/92 Színezd ki a falevelet!

A foglalkozás fontosabb feladatai az őszi színek meghatározása, a vonaltartás és a színezés gyakorlása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/93 Falevélnyomdázás 2.

A tanulók a levélgyűjtés mellett az őszi színeket is meghatározzák. A fontosabb tevékenységek: ecsethasználat, levélnyomdázás, pozitív és negatív közötti különbség meghatározása, üres és

tele, kisebb és nagyobb fogalmának gyakorlása. A nyomdázás sok figyelmet igénylő folyamat. Nem merőleges lenyomáskor a falevél a festéken elcsúszhat, és akkor már nem lesz éles a kép. Az is komoly gond lehet, hogy az újságpapírral letakart levél nem látható, így nem minden részét nyomkodjuk le, így a lenyomat hiányos marad. A képre nézve nagyon veszélyes folyamat a levél eltávolítása, szintén elcsúszhat, tönkretéve az élességet, elszakadhat, vagy ami a legrosszabb, sok ideig várva a festék megszárad és a levél a képbe ragad.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/94 Színezd ki a falevelet!

A foglalkozás feladata az őszi színek meghatározása, a vonaltartás és a színezés gyakorlása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/95 Falevéltollú madár

A feladat elvégzéséhez lehet, hogy érdemes élni a kétéves kerettantervi ciklussal, és érdemes megvárni a következő év elejét, vagyis az őszt, de használható sokféle, akár virágárusoknál kapható zöld levél is. A feladat megoldásának első lépése lehet egy kirándulás megszervezése, melyek során a leveleket begyűjtik a tanulók, majd a tanteremben szétválogatják, rendszerezik őket. A feladat fontosabb tevékenységei: ollóhasználat gyakorlása, fent és lent, illetve alatta és felette fogalmának elmélyítése és a feladat minta alapján való követése. Első lépésben a leveleket kell felragasztani úgy, hogy a kész képen azok majd „farktollaknak” látszanak, vagyis olyan műveletet kell csinálniuk a tanulóknak, amelynek kezdetben nem látszik az értelme, ezért érdemes a tevékenység előtt a képet összeállítani, majd a tanulóval együtt szétszedni, és aztán elkezdni az összeragasztást.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/96 Vágd ki a madár részeit!

A feladat elvégzése során szóba kerülnek a madár részei. Alaptevékenység: az ollóhasználat gyakorlása. A kivágott madártestet és madárfejet ragasztással is összeilleszthetjük. Lehet kiszínezni is a madarat.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/97 Fröcskölt kép

A foglalkozás részeként a fogkefe, mint kreatív eszköz jelenik meg. Fröcsköléssel negatív mintát készítünk a tanulókkal. Mivel a feladat nagy gyakorlottságot vár el a tanulóktól, ezért érdemes a fogkefével fröcskölést előbb vízzel gyakorolni. A fröcskölésnek nagy lehet a szórása, ezért érdemes a környezetet és a tanuló ruháját is letakarni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/98 Keresd meg az egyforma gombokat!

Céltevékenység: Azonosságok és különbségek felismerése. Az elforgatottak is lehetnek egyformák, és bizonyos tulajdonság (négylyukú, kétlyukú is lehet szempont.)

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/99 Nyomdázás süteményszűrőkkel

A foglalkozás során beszéljük meg a süteményszűrők használatát és a süteményszűrők kreatív felhasználási módjait az ábrázolásban. Alaptevékenység: nyomok és minták hagyása a süteményszűrő segítségével. Többféle színt lehet használni. A gyümölcsalakúak köré lehet gyümölcskosarat vagy tálat rajzolni.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/100 Színezd ki a karácsonyfát!

A tanulók a vonaltartást és a színezést gyakorolják. Mélyül a karácsonyi ünnep fogalomköre. Pozitív emlékek felidézése. Ügyelni kell arra, hogy a vonalon ne fusson ki a színezés vonala.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/101 Ünnepi fényfüzér

Ujjnyomdázás a mintalapra. Fényfüzér szerepe a karácsonyfa díszítésében, és a karácsonyi ünnep témakörének megbeszélése. Nem csak ujjal lehet nyomot hagyni. Lehet krumplinyomdázni is, vagy radírgumival pecsételni is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/102 Füzér – mintalap

Mintalap a fényfüzér ujjnyomdázásához. A mintalapra más eszközökkel, színes ceruzával is rajzolhatunk izzókat.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/103 Rajzolás fehér gyertyával

Negatív minta létrehozása a gyertyaviasz víztaszító tulajdonságának segítségével. Egyszerű minták készítése. Ecsethasználat gyakorlása. Ügyeljünk arra, hogy a faggyú nyoma nem látható, vagyis a tanulók úgy rajzolnak, hogy nem látják a végterméket. Az csak utólag, a festék használatakor derül ki, hogy mi volt a rajz. Hasonló technika az ujjal való ablaküvegre rajzolás, melynek ábráját aztán a lehelet kicsapódó párájával tehetjük láthatóvá.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/104 Színezd ki a karácsonyfadíszeket!

Alapműveletek: Vonaltartás és színezés gyakorlása, a kreativitás fejlesztése. Lehet csillogó filceket, fémszínű filceket is használni. Érdekesebb és talán szebb is.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/105 Foltfújás

Játék a festékkel és a szívószállal. A foglalkozás célja a finommotorikus mozgás és mozgáskoordináció fejlesztése, absztrakt kép létrehozása, színek meghatározása. Érdekes a szívószállal fújást szárazon gyakorolni, mert szokatlan lehet a megszokott szívóművelet ellentettjét alkalmazni. A papír hamar beszívhatja a túlhígított festéket.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/106 Rajzold át a szívószálak vonalát!

A feladat célja a vonalak követésének gyakoroltatása.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/107 Süni készítése papírtányérból

A foglalkozás célja az ollóhasználat gyakorlása és az ecsethasználat fejlesztése.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/108 Színezd ki a sünit!

A tanulók a vonaltartást és a színezést gyakorolják.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/109 Gyümölcsök gyurmából – szőlő

A foglalkozás fontosabb céljai: a képek megfigyelése, a kép jellegzetességeinek felismerése, a színek meghatározása, a gyurma használata és a csípés, sodrás, gömbölyítés gyakorlása. A lila gyurmából szemeket gömbölyítünk. Zöld gyurmából és barna gyurmából szárat és ágat hengerelünk. Zöld gyurmából levelet és kacsokat is lapíthatunk.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Csoportmunka, egyéni munka.

1/110 Rajzold meg a szőlőszemeket!

A tanulók a vonaltartást, a színezést, valamint a kiegészítést gyakorolják.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/111 Gyümölcsök gyurmából – cseresznye

A foglalkozás fontosabb céljai: a képek megfigyelése, a kép jellegzetességeinek felismerése, a színek meghatározása, a gyurma használata és a csípés, sodrás, gömbölyítés gyakorlása. A piros gyurmából cseresznyeszemeket gömbölyítünk. A szárat zöld gyurmából hengereljük. Lehet leveleket is lapítani.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

1/112 Rajzold meg a hiányzó részeket

A tanulók a megfigyelést, a számolást, valamint a kiegészítést gyakorolják.

Ajánlott foglalkoztatási forma: Egyéni munka.

4. AJÁNLOTT SEGÉDANYAGOK, SZAKIRODALOM

a) Internetes források

Kerettanterv a középsúlyosan értelmi fogyatékos tanulók számára:

kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/kozep/index_sni_kozep.html

Utolsó letöltés dátuma: 2019.08.23.

Ábrázolás-alakítás – Kerettanterv:

kerettanterv.ofi.hu/11_melleklet_sni/.../11.2.10_abrazolas_1-8_SNI_kozep_mk.doc

Utolsó letöltés dátuma: 2019.08.23.

Értelmileg akadályozott tanulók általános iskolai tanterve:

www.nefmi.gov.hu/...kerettantervek...2/tanterv_barcsi_altalanos_iskola_msword.rtf

Utolsó letöltés dátuma: 2019.08.23.

Kerettanterv a sajátos nevelési igényű tanulók számára:

www.okm.gov.hu/letolt/kozokt/ajanlott_kerettantervek.../kozepsulyos_ert_fogy.doc

Utolsó letöltés dátuma: 2019.08.23.

b) Szakmódszertani könyvek

Eckhardt Éva: A színjátszás lehetőségei a konduktív pedagógia rendszerében.

Takács Etel Pedagógiai Alapítvány, 2008

Gordosné Szabó Anna: Gyógyító pedagógia.

Medicina Könyvkiadó, 2012

Győri Miklós – Billédi Katalin: Atipikus diákok, segítő appok, tudományos evidenciák.

ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Kar, 2018

Heacox, Diane: Differenciálás a tanításban, tanulásban.

Szabad Iskolákért Alapítvány, 2006

Huba Judit: A pszichomotoros fejlesztés gyakorlati kézikönyve.

Logopédia, 2010

Lukács Józsefné: A részképességek játékos fejlesztése az óvodában.

Flaccus Kiadó, 2019

M. Tamás Márta: Fejlesztő pedagógia.

ELTE Eötvös Kiadó, 2009

Rosta Katalin: Add a kezed! (A korai fejlesztés és speciális óvodai nevelés programja)

Logopédia Kiadó, 2006

Tölgyszék Papp Gyuláné: A tanulási nehézségek kezelése.

Logopédia Kiadó, 2006

c) Szak módszertani folyóiratok

Pedagógusképzés

Módszertani lapok. Speciális pedagógia

Csodaceruza

Csengőszó – módszertani folyóirat tanítóknak

d) Internetes gyakorlatközösségek, fórumok

<https://sni.lap.hu/>

<https://szuloihang.hu/>

<https://www.csaladinet.hu/>